

غزوه

غزوه بمعنای جنگهایی که خود پیامبر صلی الله علیه وآله فرماندهی آن را برعهده داشت .

فهرست مندرجات

- ۱ - معنای لغوی غزوه
- ۲ - معنای اصطلاحی غزوه
- ۳ - تعداد غزوه ها و سربیه های پیامبر
- ۴ - یاتوبیس
- ۵ - منبع

معنای لغوی غزوه

غزوه به فتح اول و سکون دوم (جمع آن غزوات) در لغت به معنای جنگیدن می‌باشد و از کلمه «الغزو» گرفته شده است.

[۱] لسان العرب، ابو الفضل جمال الدین محمد بن مکرم، ج ۱۵، ص ۱۲۳، نشر دار صادر.

اسم فاعل آن «غازی» و جمع آن «غزاة» و «غزوی» آمده است، مانند قاضی، قضاة- سابق، سئق (به معنای رفتن به بیکار دشمن و غارت او)

[۲] لسان العرب، ابو الفضل جمال الدین محمد بن مکرم، ج ۱۵، ص ۱۲۳، نشر دار صادر.

و از این نمونه است کلمه «غزوی» در آیه زیر: «يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ كَفَرُوا وَقَالُوا لِإِخْوَانِهِمْ إِذَا صَرَبُوا فِي الْأَرْضِ أَوْ كَانُوا غَزَىٰ... لَوْ كَانُوا عِنْدَنَا مَا مَاتُوا وَمَا قُتِلُوا» [آل عمران/سوره ۲، آیه ۱۵۶].

ای گروهیگن که به دین اسلام، شما مانند آنان که راه کفر و نفاق پیمودند، نباشید که گفتند: اگر برادران و خویشاوندان ما به سفر نرفته و یا به جنگ حاضر نمی‌شدند، به جنگ مرگ نمی‌افتادند و کشته نمی‌شدند.

پیامبر اکرم (صلی الله علیه وآله) فرمود:

«دَعَا مُوسَىٰ وَآمَنَ هَارُونُ (ع) وَآمَنَتِ الْمَلَائِكَةُ (ع) فَقَالَ اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَىٰ قَدْ اجْتَبَيْتَ دَعْوَتَنَا فَاسْتَقِيمَا وَمَنْ غَزَا فِي سَبِيلِ اللَّهِ اسْتَجِيبَ لَهُ كَمَا اسْتَجِيبُ لَكُمْ أَلَىٰ يَوْمِ الْقِيَامَةِ»

حضرت موسی دعایی کرد و هارون آمین گفت و فرشتگان نیز آمین گفتند. پس خدای تبارک و تعالی فرمود: هر آینه دعای شما مستجاب شد پس استقامت و پایداری ورزید و هر که در راه خدا جهاد کند، دعایش مستجاب شود، چنانچه دعای شما به اجابت رسید تا روز قیامت.

[۳] مستدرک الوسائل، ج ۱۱، ص ۷، ح ۱۲۲۷۶.

معنای اصطلاحی غزوه

در اصطلاح اغلب تاریخ نویسندگان غزوه به جنگهایی گفته می‌شود که به فرماندهی شخص پیامبر اکرم (صلی الله علیه وآله) بوده است، لیکن بقیه جنگهای زمان رسول خدا (صلی الله علیه وآله) که آن حضرت در آن حضور نداشته «سری» یا «بعث» نامیده شده است.

تعداد غزوه ها و سربیه های پیامبر

در مورد تعداد غزوه‌های پیامبر اسلام (صلی الله علیه وآله) بین سیره نویسندگان اختلاف است.

[۴] واقدی، مغازی، ص ۱۲۸، ج آل البيت.

آنها از نوزده تا بیست ونه گفته‌اند، لکن در تعداد غزوه‌های آن حضرت که جنگ و درگیری صورت گرفته‌است، همگی عدد «نهم» را ثبت کرده‌اند «جنگ بدر، احد، المر یسبع (بنی

مصطلق)، خندق، بنی قریظه، خیبر، فتح مکه، طائف، حنین»... و تعداد سربیه‌ها را چهل و هفت نوشته‌اند.

امام علی (علیه السلام) می‌فرماید: «... اغزوه هم قبل ان یغزوهکم، فوالله ماغزى قوم قط فی عقر دارهم الا ذلوا...» «۴» «پیش از آنکه به شما حمله کنند، بر آنان حمله برید. به خدا سوگند هیچ قوم و ملتی در داخل شهرها و خانه‌هایشان مورد تهاجم دشمن قرار نگرفتند، مگر اینکه ذلیل شدند»

[۵] نهج البلاغه، خطبه ۲۷.

در [روایت](#) دیگری از پیامبر اسلام (صلی الله علیه وآله) چنین آمده است: «غَزْوَةٌ فِي الْبَحْرِ مِثْلَ عَشْرِ غَزَوَاتٍ فِي الْبَرِّ» «یک جنگ دریایی برابر با ده جنگ زمینی است» [\[۱۷\]](#) کنز العمال، ج ۴، ص ۱۷۹.

و نیز فرمود: «أَفْضَلُ الْغَزَاةِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ خَائِمُهُمْ» «بهترین جنگجویان در راه خدا کسانی هستند که به [مجاهدان](#) خدمت می‌کنند» [\[۱۸\]](#) کنز العمال، ج ۴، ص ۱۶۹.

همچنین فرمود: «مَنْ اغْتَلَبَ غَازِيًا فَكَأَنَّمَا قَتَلَ مُؤْمِنًا» «کسی که از یک [رزمنده غیبت](#) نماید، مانند آن است که [مؤمنی](#) را کشته باشد» [\[۱۹\]](#) کنز العمال، ج ۴، ص ۱۸۴.

(۶)-

[\[۲۰\]](#) لسان العرب، ابو الفضل جمال الدين محمد بن مكرم، ج ۱۵، ص ۱۲۳، نشر دار صادر المنجد

پانویس

۱. [↑](#) لسان العرب، ابو الفضل جمال الدين محمد بن مكرم، ج ۱۵، ص ۱۲۳، نشر دار صادر.
۲. [↑](#) لسان العرب، ابو الفضل جمال الدين محمد بن مكرم، ج ۱۵، ص ۱۲۳، نشر دار صادر.
۳. [↑](#) آل عمران/سوره ۳، آیه ۱۵۶.
۴. [↑](#) مستدرک الوسائل، ج ۱۱، ص ۷، ح ۱۲۲۷۶.
۵. [↑](#) واقفی، مغازی، ص ۱۲۸، ج آل البيت.
۶. [↑](#) نهج البلاغه، خطبه ۲۷.
۷. [↑](#) کنز العمال، ج ۴، ص ۱۷۹.
۸. [↑](#) کنز العمال، ج ۴، ص ۱۶۹.
۹. [↑](#) کنز العمال، ج ۴، ص ۱۸۴.
۱۰. [↑](#) لسان العرب، ابو الفضل جمال الدين محمد بن مكرم، ج ۱۵، ص ۱۲۳، نشر دار صادر.

منبع

[از نویسندگان، پژوهشگر و هشکده تحقیقات اسلامی، اصطلاحات نظامی در فقه اسلامی، ص ۹۴-۹۵.](#)

رده‌های این صفحه: [اصطلاحات اسلامی](#)